

ISSN 2227-2844

ВІСНИК

**ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

№ 2 (261) СІЧЕНЬ

2013

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

№ 2 (261) січень 2013

Частина II

Засновано в лютому 1997 року (27)
Свідоцтво про реєстрацію:
серія КВ № 14441 – 3412ПР,
видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку
наукових фахових видань України
(педагогічні науки)
Постанова президії ВАК України від 14.10.09 №1-05/4

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних
“Україніка наукова” (угода про інформаційну співпрацю
№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 4 від 30 листопада 2012 р.)

Виходить двічі на місяць

ЗМІСТ

ВІЗІЯ МІСТА В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

1. Бойцун І. Є., Мухаметзянова М. Міські акварелі в поезії Сергія Жадана.....	5
2. Бондар П. Е. Париж як форма ігрового світогляду в романі Х. Кортасара “Гра в класики”.....	10
3. Бугайова Н. А. Рецепт міста як тексту в художній структурі прози Валерія Шевчука.....	15
4. Дубровський Р. О. Особливості функціонування топосу міста у поезії Галини Гордасевич.....	19
5. Жаркова Р. Є. Його (і, чи)/ її міс-то(-це): силуети <i>інших</i> як тактика саморепрезентації в жіночому письмі модерну (на матеріалі твору “Місто смутку” Лесі Українки).....	24
6. Клімчук Ю. Д. Модель “Празького тексту”: семантика та структура.....	31
7. Коноваленко І. Ю. Локуси та топоси в романі Степана Процюка “Тотем”.....	38
8. Красненко О. В. Образ Києва у часопросторі прози П. Загребельного.....	43
9. Лепьошкіна Н. І. Слам як різновид урбаністичної культури.....	49
10. Негодяєва С. А. Модель апокаліптичного урбанізму Олексія Жупанського (на матеріалі твору “Лахмітник”).....	54
11. Пройдаков А. І. Урбаністична домінанта у прозі Ю. Андруховича та С. Жадана.....	60
12. Савенко І. Л. Контекст міста в сучасній українській літературній мемуаристиці.....	66
13. Сафіюк О. В. Хронотоп дороги в міському тексті (на матеріалі малої прози Дж. Джойса та В. Підмогильного).....	73
14. Скороходько Ю. С. “Великий Левиафан”, “Новый Иерусалим”– лики викторианського Лондона на сторінках неовикторианського роману.....	79
15. Степанищенко В. Л. Культурний ландшафт Києва у містичному романі В. Даниленка “Кохання в стилі бароко”.....	86
16. Стороженко Л. Г. Генеза урбаністичних мотивів у творчості Бориса Тенети.....	92
17. Тімофєєва К. О. Антиурбаністичні мотиви в епістолярній спадщині П. Куліша.....	97
18. Фіненко Л. Л. Місто і запахи (за романом П. Зюскінда “Запахи. Історія одного вбивці”).....	103
19. Цікавий С. А. Генологічний аспект інтерсеміотичної взаємодії: специфіка міського парадіювання народної думи.....	109
20. Чантурія А. В. Шахтарське місто: задоволення від тексту.....	114

21. **Юніна О. В., Литвиненко Н. О.** Образ Парижа в романі Оноре де Бальзака “Батько Горіо”..... 122

СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

22. **Бродська О. О.** Гра і дійсність у п’єсі “Зелений какаду” Артура Шніцлера..... 128
23. **Бродюк Ю. М.** Генеза терміна “поетика” крізь призму сучасного літературознавства..... 135
24. **Воробкало М. О.** Интертекстуальность пьесы Л. Лунца “Город правды”..... 141
25. **Гладир Я. С.** Конфлікт “вільного кохання” з інстинктом в романі В. Винниченка “Записки кирпатого Мефістофеля”..... 146
26. **Дубравська З. Р.** Роль англійської літературної спадщини у формуванні світогляду Мартіна Ідена..... 152
27. **Інденко Н. О., Шутько О. О.** Гра як модель світосприйняття в романі Дж. Фаулза “Жінка французького лейтенанта”..... 158
28. **Колісник С. О., Яровенко Т. С.** Дослідження кіровоградських науковців з позицій актуальності створеної бази напрацювань материкового винниченкознавства..... 165
29. **Коржик У. З.** Графічна організація поетичного тексту..... 172
30. **Кудряшова О. В.** Прийоми мелодизації у збірці Мар’яни Савки “Квіти цмину”..... 178
31. **Миронюк В. М.** Форми вираження авторської свідомості в малій прозі Марка Черемшини..... 185
32. **Нестеренко Ю. В.** Есеїзм як стильова домінанта художнього тексту..... 191
33. **Останіна Г. Г.** Антична модель орієнталізму..... 197
34. **Роль Л. В.** Актуалізація української націоналістичної думки на сторінках журналу “Пробоем”..... 203
35. **Сапун М. В.** Трактатування, тлумачення чи інтерпретація художнього твору – проблема співвіднесеності термінів..... 214
36. **Сіробаба М. В.** Королівський вінок сонетів Ю. Назаренка як новітня поетична форма..... 220
37. **Смірнова Н. П.** Функції заголовків українських літературних казок ХХ ст..... 225
38. **Швець Г. В.** Дослідження текстів української літератури з погляду життєвої позиції “право на життя” (проблема абортів та дітозгубництва)..... 230
39. **Яровенко Т. С.** Актуальність внеску кіровоградських науковців у створення вітчизняного (материкового) напрямку дослідження життєпису і творчої спадщини Євгена Маланюка..... 236
- ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ**..... 244

Красненко Е. В. Образ Києва в времяпространстве прозы П. Загребельного

В статье рассматривается образ города как живого существа, немоего свидетеля событий прошлого и настоящего. Определяются характерные черты города, значение текстовых и контекстов смыслов, закодированных автором в произведениях.

Ключевые слова: образ, времяпространство.

Krasnenko E. V. The Image of Kyiv in Timespace Prose of P. Zagrebelny

The article deals with the image of the city as a living being, a silent witness of the past and the present. Determined by the characteristics of the city, the value of the text and context of meanings encoded in the works of the author.

Key words: image, city, timespace.

Стаття надійшла до редакції 22.08.2012 р.

Прийнято до друку 30.11.12 р.

Рецензент – к. філол. н., доц. Бойцун І. Є.

УДК 811.133.1'276.2'37

Н. І. Лепьошкіна

СЛАМ ЯК РІЗНОВИД УРБАНІСТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Багато причин спонукають людину писати вірші, розповідаючи в них про себе, висловлюючи свої почуття. Жанровим різновидом сучасної ритмізованої поезії є слам (англ. slam). Слам зародився в Чикаго в 1986 році, його творцем вважається Марк Сміт, будівельник і одночасно поет, який уперше організував Слам-турнір у зовсім непримітному місці, а, точніше, у барі. Слам існував в Америці ще до репу. До кінця 80-х років слам розповсюдився в багатьох американських містах, а наприкінці тисячоліття турніри зі сламу організовувались і в Європі. Подібна усна традиція поетичних змагань існувала ще з давніх часів на північному заході Беніну, існує і зараз. Сламер там – дуже поважна людина, майстер слова. Дискусію про те, чи слам є новою формою поезії, чи це стародавня практика, вважаємо, цікавою і дуже перспективною, бо ця поезія – не тільки різновид сучасного міського фольклору, а й своєрідна авторська модифікація міської ритмізованої лірики. Сламери вважають себе не просто поетами, і їхні творіння зветься не просто віршами. Дуже важливо зрозуміти, чому самодіяльні поети йдуть у публічне місце зі своїми віршами, чому відмовляються їх публікувати.

У слама є багато як прихильників так і супротивників. Жан-Жак Лабель, представник альтернативної французької поезії 70-х років, підтримує цей рух. Він пише: “Поезія – це лабораторія вільної й незалежної думки. Поки видавництва стурбовані процесами комерціалізації та “макдональдизації”, поезії та мистецтву треба виживати, вони вимушені чинити опір та емансипувати” [4].

Американська поетеса Сьюзен Б. А. Сомерс Віллет, досліджуючи цю тему, робить висновок, що, не дивлячись на велику кількість супротивників, слам розповсюджується та набирає обертів [7].

Ми досліджували історію виникнення цього явища у Франції та франкомовних країнах. Головна мета нашого дослідження полягає в з’ясуванні жанрових та поетикальних ознак сучасного вірша-сламу.

У Франції урбаністична культура дебютувала з хіп-хопу в 90-і роки. Слам почав розвиватися з 1998 року. Кількість шанувальників у Франції збагачується з кожним роком. Найяскравішим представником французького Сламу є Фаб’єн Марсо, який узяв собі сценічний псевдонім Grand Corps Malade (велике хворе тіло). Це пов’язано з трагедією, яка з ним сталася у віці 20 років. У 1997 у результаті невдалого стрибка в басейн Фаб’єн пошкодив хребет, лікарі поставили йому діагноз – параліч. Завдяки довгим і наполегливим тренуванням у 1999 році він почав відчувати ноги і незабаром став заново вчитися ходити. У 2003 році Марсо вперше виступив як сламер в одному з паризьких барів. У 2006 завдяки своїм друзям він записує перший альбом “Midi 20”, де розповідає про своє місто Сен-Дені, про любов, про біль, пов’язану з трагедією. Завдяки цій молодій людині Франція відкрила для себе слам.

Кожен рік відбувається фінал Кубка світу зі сламу, міжшкільні та національні змагання з Великого Сламу, де збираються найбільш кваліфіковані сламери (Slameurs) Франції для участі в цьому турнірі. У барі в Бельвіль або в театрі Одеон у Парижі будь-який бажаючий може взяти участь у змаганні. З’явилися вже й різні поєднання сламу з іншими видами мистецтва: кіно-слам, слам і цирк, слам і казки. Вхід на такі заходи абсолютно вільний.

Тиждень французької мови, який проводиться щорічно міністерством культури Франції, у 2011 році пройшов під гаслом сламу. Заявивши про себе на тижні 2010 року, слам підтвердив свій успіх.

Чому ж йому така честь? Тому, що цей рух має що показати, ушановуючи французьку мову. Ось який девіз проголошують сламери: “Шанувати французьку мову, сламуючи, та вивчати французьку мову, сламуючи”.

Найчастіше сламу дають таку дефініцію – поетична битва, шоу, спорт, турнір ораторів, закоханих у слово, у мову. Дехто визначає цей рух як мистецтво акапелла. Проте, це – не музичний жанр (нічого спільного з репом), а скоріше засіб поділитися текстами і зробити поезію більш демократичною. Слам – це свобода стилю, жанру, теми змісту.

Його вважають однією з форм поезії, мистецтвом, яке поєднало письмо та виставу, яке сконцентроване на дієслові, дуже економне в засобах, часто сире. Це своєрідна інтерактивна вистава [3].

У літературознавчих колах франкомовних країн дискутують з питання: чи можна взагалі вважати слам поезією. Нібито вірші – це надбання суто літературне. Нам імпонує таке демократичне рішення – якщо вірші належать літературі, а слам – народній виставі (тобто усній літературі), то поезія належить усім! Коли сламер зворушує публіку своїми емоціями та ще й робить якісь поетичні подвиги, натовп аплодує. А ще вчора цей натовп був байдужим до поетичних таємниць. Тобто поезія виграє! Цей літературний жанр має безсумнівний вплив і на тих, хто пише, і на слухачів.

Поет – це спеціаліст форми письма, яку назвали поезією. Його акт поетичної актуалізації цілком особистий. Він розповідає найчастіше про своє “Я”. Сламер – це спеціаліст усного письма, і його акт поетичної актуалізації колективний. Коли поет читає свої вірші, він мовби співає соло, аудиторія повинна докласти зусиль, щоб увійти до його світу, а сламерові треба втрутитися у світ інших людей.

Фаб’єн Марсо називає слам вправою, яка потребує щирості. Він пише: “Без прикрас, без костюму, без музики, ніяких призивів, ані подарунків, це справжня школа щирості” [1].

Практика сламу сучасна, народна, артистична і одночасно доступна. Теми поезії сламу охоплюють сьогодення, людські відносини, суспільство, політику, расизм.

Анн Пейрус, викладач літератури в канадському університеті, підкреслює, що сламерів турбують проблеми великого міста, самотність людини, несправедливість, яка їх оточує. Часто виступ сламера – це історія-розповідь про якусь людину, жертву руйнівної соціальної структури, притаманної більшості урбанізованих суспільств. Але авторка впевнена, що сламери будуть оновлювати свої теми, прагнучи емоціональної чистоти [2].

Якщо спочатку слам вважався творінням міських вулиць, як і реп, то зараз його практикують поети всіх стилів, як у містах, так і в селах. І все частіше звучить бажання бути почутими не тільки в своїй країні, а на всій планеті.

Походження терміну “слам” пояснює Марк Сміт, ініціатор руху в Америці. Англійське “slam”, французьке “claquer”, означає “ляскати, хлопнути, грюкнути”. Поезія повинна ляскати та бути видовищем, а не нагадувати гурток сплячих поетів. Марк Сміт наголошує на близькості термінів “slam” та “schelem” (застосовується в тенісі, баскетболі, бейсболі та ін.). Тобто, коли читають поезію сламу, це не традиційні вечори поезії, це турніри або змагання. І не менше. Присутні мають право на будь-яку невимушену реакцію щодо прослуханих віршів. Можна тупотіти ногами, кричати, стрибати, особливо, коли слухачам не до вподоби те, що говорить поет.

Незважаючи на заборону, музика з'являється під час виступів сламерів. Але вона не задає ритму віршам, як в репі. Вона є фоном.

Коли в 90-х роках почали з'являтися різні артистичні форми урбаністичної культури (реп, брейк данс, графіті, слам та ін.), у Бельгії їх підтримала Асоціація "Lezarts Urbains", яка сприяє розвитку цих форм культур і в наш час.

У квітні 2008 року в місті Льеж (Бельгія) було організовано найдовший турнір в Європі "24 години слова", де безперервно 24 години виступали сламери з Франції, Бельгії та Швейцарії. Такий же успіх мав подібний захід у вересні 2009 року.

Шкільні та національні турніри зі сламу проходять кожного року і на франкомовних островах Індійського океану. Тут сламують і французькою і рідною мовами.

У Канаді (провінція Квебек) слам зростав на багатих традиціях публічних читань поезії в ХХ столітті, він відчув вплив англomовного монреальського сламу. Канада завоювала вже право проводити міжнародні змагання. Канадець Давід Гудро став володарем кубку світу зі сламу, який відбувався у Франції.

Слам проходить у громадських місцях: барах, кафе, залах для глядачів, кінотеатрах. Відбувається це для того, щоб об'єднати в цьому невеликому просторі поетів і глядачів, створити невимушену атмосферу.

Слам – це вам ні які-небудь пісеньки про нещасну любов, про важке дитинство, це турнір поетів. Слам – це не просто стиль музики, це поезія, це гра, це дія. Як і будь-яке змагання, має свої правила:

- Участь може взяти кожен бажаючий.
- Текст не повинен супроводжуватися акомпанементом (хоча при записі альбому часто використовують мелодійні нотки в якості фону).
- Ніякого світлового оформлення, ніякої сценічного одягу.
- Час виступу – 3 хвилини (максимум).
- Текст власного твору, його не обов'язково знати напам'ять, можна читати.
- Журі обирається з глядачів.

Бути організатором турніру – це цілком громадське доручення. Журі, яке складається не з фахівців, а з випадкових людей, виставляє оцінки від 1 до 10, спираючись на свою суб'єктивну думку. Це якось нагадує шкільну систему виставлення оцінок або спортивні змагання. Але головне – не виграти змагання, головне – бути почутим...

Турніри зі сламу виконують, безсумнівно, виховну функцію. Так звані "Майстерні зі сламу" (ateliers slam) об'єднують і дітей, і молодь, і дорослих. Це своєрідні школи підготовки сламерів та популяризації цього мистецтва. Вони можуть мати форму одноразової сесії або існувати декілька тижнів, місяців. Наприклад, у Швейцарії вони працюють у школах, коледжах, бібліотеках, на відкритих майданчиках, під час театрального фестивалю.

У французькій мові з'явилися нові слова: slamerie, slamer, slameur, slameuse, slamlut, slamlutations, slamicalement... Тож і ми ризикуємо створювати нові терміни, як то слам, сламер, сламувати, сламуючи, сламуючий.

Гімном сламу можна вважати текст “Що таке слам?” (C'est quoi le slam?) Фаб'єна Марсо, лідера французьких сламерів. Автор наголошує, що саме завдяки сламу він живе. Свою жагу до написання віршів він називає “канібальським апетитом”. Як і всі сламери, він дуже вдячний людям, якщо бачить по їх очах, що вони його слухають, а найголовніше – чують.

Бажання бути почутим, бачити очі, сповнені емоцій, не бути самотнім, – ось головні бажання мешканця мегаполісу ХХІ століття, який спілкується більше з комп'ютером і перестав писати листи, висловлювати біль на папері. Нам імпонує, що сламери не шукають союзників у якихось безчинствах, релігіях, тероризмі, не закликають до бунтів і повстань. У центрі уваги людина з її почуттями та проблемами.

Подальшу перспективу в дослідженні цієї теми вважаємо в розгляді лексико-семантичних особливостей мови текстів поезії сламу. Вони є яскравим прикладом застосування сучасного французького аргю, верлану. А навмисна “гра” з приголосними та велика кількість скорочень підтримують ритм віршів, бо слова дійсно ніби то “ляскають, грюкають”.

Список використаної літератури

1. Actualité de Grand Corps Malade sur www.grandcorpsmalade.com.
2. Anne Peyrouse Poésie contemporaine // Québec-Français, numéro 156, Accueil : www.lezarts-urbains.be.
3. Centre national de ressources textuelles / Accueil: <http://www.cnrtl.fr>.
4. Le-Slam.org – Site de référence sur le mouvement: Agenda des scènes, portraits, livres, disques, associations, etc...
5. Portail linguistique : <http://www.cnrtl.fr/portail>.
6. Slampapi – Site du fondateur du slam poésie, Marc Kelly Smith.
7. Susan B. A. Somers-Willett, The cultural politics of slam poetry, University of Michigan Press, 2009, p. 4

Лепьошкіна Н. І. Слам як різновид урбаністичної культури

У пропонованій статті автор розглядає роль сламу в урбаністичній культурі, історію його виникнення, причини його популярності в англomовних та франкомовних країнах. Автор визначає цей вид мистецтва як поетичну битву і виставу одночасно, під час якої учасникам треба за три хвилини завоювати прихильність журі, яке було тільки що обране з глядачів.

Ключові слова: слам, сламер, вистава, поезія.

Лепешкина Н. И. Слам как разновидность урбанистической культуры

В предложенной статье автор рассматривает роль слама в урбанистической культуре, историю его возникновения, причины его популярности в англоязычных и франкоязычных странах. Автор определяет этот вид искусства как поэтическая битва и представление одновременно, на котором участникам надо за три минуты покорить жюри, только что случайно выбранное из зрителей.

Ключевые слова: слам, сламер, представление, поэзия.

Lepyoshkina N. I. Slam as a Kind of Urban Culture.

In the following article the author examines the role of slam in urban culture, the history of its origin, the reasons of its popularity in the English speaking and French speaking countries. The author determines this kind of art as a competitive spoken word performance in which participants have three minutes on the mic to prove themselves to five judges who have just been randomly selected from the audience.

Key words: slam, slammer, performance, poetry

Стаття надійшла до редакції 12.09.2012 р.

Прийнято до друку 30.11.12 р.

Рецензент –к. філол. н., Савенко І. Л.

УДК 821.161.2 – 31.09+929 Жупанський

С. А. Негодяєва

**МОДЕЛЬ АПОКАЛІПТИЧНОГО УРБАНІЗМУ
ОЛЕКСІЯ ЖУПАНСЬКОГО
(НА МАТЕРІАЛІ ОПОВІДАННЯ “ЛАХМІТНИК”)**

Масова свідомість початку ХХІ століття, що зруйнувала традиційну культуру урбанізму й традиційні малі спільноти, породила інтерпретаційні стратегії урбанізму як руйнівного цивілізаційного явища. Зауваження соціологів, що “на відміну від соціально-економічних критеріїв культурно-історичне, національно-культурне, духовно-релігійне не підлягають простій “кількісній верифікації”. Та все-таки за допомогою тих самих економічних, соціальних, урбано-міських умов і відмінностей цілком можливо “верифікувати” і визначити не тільки “порівняльні характеристики” і загальний соціокультурний потенціал суспільства на всіх етапах цивілізації, а й з’ясувати та оцінити соціоприродні, історико-культурні умови і стан речей, а також причини “неоднаковості” розвитку різних регіонів і суспільств” [1, с. 36] виправдовують світовідчуття, світогляд, сформований у кризовий зламний період, який умовно науковці різних галузей називають “депресивним”. Адміністративно-економічне поняття “депресивне місто”

Наукове видання

ВІСНИК
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка
(філологічні науки)

№ 2 (261) січень 2013

Частина II

Відповідальний за випуск:
д. ф. н., проф. В. Г. Фоменко

Коректор:
к. ф. н., асист. О.А. Дзуличанська

Здано до склад. 30.10.2012 р. Підп. до друку 30.11.2012 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсет. Гарнітура Times New Roman.
Друк ризографічний. Ум. друк. арк. 28,71. Наклад 200 прим. Зам. № 16.

Видавець і виготовлювач
Видавництво Державного закладу
“Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”
вул. Оборонна, 2, м. Луганськ, 91011. Тел./факс: (0642) 58-03-20.
e-mail: alma-mater@list.ru
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3459 від 09.04.2009 р.